

## **Biologigau ar gyfer Soriasis**

### **Adran Dermatoleg**

Penderfynwyd rheoli eich soriasis gyda therapi biologig.

Lluniwyd y daflen hon i roi gwybodaeth bwysig i chi am eich cyffur biologig.

Gall dechrau cyffur newydd fod yn amser pryderus yn arbennig gyda therapi biologig gan fod yn rhaid i chi ddysgu chwistrellu'r cyffur hefyd. Mae'r cyffuriau Biologig yn dod mewn dyfeisiau 'pin' sy'n hawdd iawn i'w gweithredu a byddwch chi hefyd yn cael pecyn claf gyda chyfarwyddiadau diagramau a DVD. Yn ychwanegol at hyn, bydd nyrs gyda chi pan fyddwch chi'n cyflawni eich chwistrelliad cyntaf. Os ydych yn dymuno, gall aelod o'r teulu neu ffrind ddysgu sut i roi hwn i chi.

Cyffuriau yw **Biologigau** sy'n gweithio ar y system imiwnedd i arafu'r ymateb llidus mewn soriasis. Defnyddiwyd y cyffuriau hyn yn yr Adran Dermatoleg ers 2007 ac fel arfer defnyddir hwy am dymor hir i'r mwyafrif o gleifion. Rhoddir y cyffuriau naill ai drwy chwistrellu eich hun gartref (ar ôl hyfforddiant) neu drwyth yn yr ysbyty. Byddwch chi wedi cael taflen wybodaeth ar wahân am y cyffur gan Gymdeithas Brydeinig y Dermatolegwyr a byddwch chi wedi cael y cyfle i drafod y driniaeth gydag un o'r Nyrsys Clinigol Arbenigol ac Ymgynghorydd Dermatoleg.

Penderfynwyd y dylech chi ddechrau ar y driniaeth

gyda: \_\_\_\_\_

Bydd y Nyrs Glinigol Arbenigol yn cwblhau presgripsiwn ac yn ei anfon at y cwmni Cyflenwi Gofal Cartref priodol. Bydd y cwmni hwn yn eich cofrestru ac yna'n cysylltu â chi i drefnu'r cyflenwad cyntaf o bigiadau a bocs sharps. Mae'n bwysig eich bod yn rhoi hwn yn yr oergell pan fyddwch chi'n derbyn y cyflenwad hwn. Bydd nyrs o'r cwmni'n cysylltu â chi i drefnu ymweliad i roi gwybodaeth am sut i chwistrellu'r cyffur.

Fel arfer mae cleifion yn gallu chwistrellu eu hunain ar ôl cael eu haddysgu. Fodd bynnag, mae Stelara (Ustekinumab) bob amser yn cael ei roi gan y nyrs o'r Cwmni Gofal Cartref.

**Cardiau ALERT-** Gellir cael hyd i'r rhain yn y 'Pecyn Gwybodaeth' y byddwch chi'n ei dderbyn oddi wrth y cwmni cyflenwi Gofal Cartref. A fydddech chi cystal â chwblhau eich manylion a sicrhau eich bod yn cadw hwn yn eich pwrs/ waled rhag ofn bydd argyfwng.

## **Mynychu Clinig**

Mae'n bwysig eich bod yn mynychu eich apwyntiadau i'n galluogi i'ch monitro tra ar y driniaeth fiologig. Os na fyddwch chi'n mynychu a heb roi gwybod, byddwch chi'n cael eich rhyddhau a byddwn ni'n dweud wrth y cwmni Gofal Cartref i beidio â pharhau i gyflenwi'r pigiadau; os byddwch chi'n canslo dau apwyntiad dilynol, mae'n bosibl y byddwn ni'n atal eich cyflenwadau hyd nes i chi fynychu apwyntiad.

Byddwch chi'n cael eich apwyntiad cyntaf tua 3 mis ar ôl i chi ddechrau eich pigiadau. Os bydd eich soriasis wedi gwella o leiaf o 50% byddwn fel arfer yn parhau gyda'r driniaeth. Os bydd y gwelliant wedi bod yn llai na 50%, mae'n bosibl y byddwn ni'n ystyried ychwanegu tabled neu newid i fiologig gwahanol.

Mae apwyntiadau fel arfer bob 3 mis yn ystod y flwyddyn gyntaf, yna bob 6 mis. Ym mhob apwyntiad, rydyn ni'n gofyn i chi gwblhau holiadur, Mynegai Ansawdd Bywyd Dermatoleg ac yn asesu eich soriasis drwy ddefnyddio sgôr PASI (Mynegai Difrifoldeb Ardal Soriasis). Yn ychwanegol at hyn, os ydych chi wedi cofrestru yn y BADBIR (Cofrestr Ymyrraeth Biologig Cymdeithas Brydeinig Dermatolegwyr) bydd holiaduron eraill sydd angen eu cwblhau gyda'r tîm ymchwil.

## **Sut i storio eich pigiadau**

- Cadwch eich pigiadau bob amser mewn oergell sy'n gweithio ar dymheredd rhwng 2-8°. Os ydych chi am sicrhau'r tymheredd, gallwch brynu thermomedr oergell fechan am gyn lleied â £3.
- Cadwch eich pigiadau yn eu pecynnau gwreiddiol ac, os yn bosibl, storiwch nhw mewn cynhwysydd plastig i'w hatal rhag bod yn llaith neu eu llygru.

- Gwnewch yn sicr nad yw eich pigiadau'n rhewi. Gallwch osgoi hyn drwy beidio â'u storio wrth ymyl adran y rhewgell neu mewn ardal sydd â gormod o fwyd.
- Os bydd gennych bryderon am sut mae eich pigiadau wedi cael eu storio, neu eich bod yn meddwl eu bod wedi rhewi, cofiwch gysylltu bob amser gyda'r cwmni cyflenwi Gofal Cartref i gael cyngor cyn eu defnyddio. Peidiwch â'u taflu i ffwrdd heblaw i chi gael cyfarwyddiadau i wneud hynny.

**Cyngor ar heintiau** - Wrth i'r cyffur biologig gael effaith ar eich system imiwnedd, mae'n bosibl y bydd yn fwy tebygol y byddwch chi'n cael annwyd a pheswch. Mae'n bwysig gofyn am gyngor meddygol os bydd gennych dymheredd uchel neu eich bod yn pesychu rhywbeth 'budr' hyd yn oed ar y penwythnos (ffoniwch y gwasanaeth y Tu Allan i Oriau os ar benwythnos neu Feddyg Teulu os bydd y feddygfa'n agored). Os byddwch chi'n sâl ac wedi dechrau ar wrthfotigau i drin haint, **rhaid i chi beidio â chymryd eich cyffur biologig** hyd nes eich bod wedi gorffen y gwrthfotigau ac wedi gwella. Cofiwch roi gwybod i'r CNSs am unrhyw anhwylderau er mwyn i ni gofnodi'r salwch yn eich nodiadau meddygol. Os bydd gennych symptomau **TB (twbercwlosis)** chwysu nos, lludded, peswch neu golli pwysau, cofiwch gysylltu â'r CNSs Dermatoleg.

**Problemau Niwrolegol** – Os bydd rhannau o'ch corff yn ddiffrwyth, â phinnau bach neu os ydych wedi colli'r defnydd o fys, braich, coes neu broblemau golwg cofiwch roi gwybod i'r CNSs Dermatoleg. Byddwn ni'n trefnu apwyntiad gydag un o'r Meddygon Dermatoleg i gael asesiad pellach.

**Meddygfa** - Os bydd yn rhaid i chi gael llawfeddygaeth arferol naill ai mewn ysbyty neu gyda'ch deintydd, cofiwch drafod hyn gyda'r CNSs. Mae'n bosibl y bydd yn rhaid i chi atal eich triniaeth fiologig cyn y llawfeddygaeth i leihau'r tebygolrwydd y byddwch chi'n datblygu haint ar y briw. Mae'r cyngor hwn hefyd yn bwysig os bydd eich deintydd angen tynnu dant. Os bydd angen llawdriniaeth frys, cynhelir hon ond ni fyddwch chi'n cael y biologig hyd nes i'r briw (iau) wella.

**Atal cenhedlu** - Mae'n bwysig bod pob claf benywaidd yn defnyddio cyfarpar atal cenhedlu (os bydd yn briodol) tra'n cael therapi biologig. Os ydych chi'n cynllunio teulu (dynion/ merched) cofiwch drafod gyda'r CNSs neu'r Ymgynghorydd gan mai'r cyngor presennol yw peidio â beichiogi tra'n cael therapi biologig.

**Brechiadau** – Rydym yn argymhell bod pob claf yn cael brechlyn fflw blynyddol. Mae taflen ar wahân yn rhoi gwybodaeth fanylach am frechiadau tra'n cymryd cyffur atal imiwnedd.

**Teithio** - Os ydych chi'n trefnu gwyliau, gallwch fynd â'ch pigiad gyda chi os bydd yn amser ei gymryd. Mae'n bwysig eich bod yn sicrhau bod gennych storfa briodol yn eich llety gwyliau. Os ydych yn teithio mewn awyren neu ar y môr, byddem yn eich cyngori i drafod hyn gyda'ch cwmni teithio.

### **Sut i ofalu am eich cyflenwad o feddyginiaethau**

Mae eich pigiadau biologig yn cael eu cyflenwi gan Gwmni Gofal Cartref yn rheolaidd (gall hyn newid o fod yn fisol i fod yn dri misol, yn dibynnu ar y cyffur). Rheolir y cyflenwadau gan y Cwmni Gofal Cartref ond gallwch chi helpu hefyd i atal gwastraff:-

- Peidiwch â chadw gormod o'ch pigiadau - mae'n bosibl y bydd y Cwmni Gofal Cartref yn monitro eich lefelau stoc
- Peidiwch â derbyn cyflenwad o stoc os na fyddwch ei angen
- Cysylltwch â'r Cwmni Gofal Cartref os bydd gennych ormod o stoc er mwyn iddyn nhw oedi'r cyflenwad nesaf (gall hyn ddigwydd os byddwch chi wedi bod yn sâl ac wedi peidio â defnyddio pigiad)
- Peidiwch â derbyn cyflenwad o'ch meddyginiaeth os bydd wedi'i newid neu ei atal (bydd y Nyrs Glinigol Arbenigol yn hysbysu'r Cwmni Gofal Cartref am unrhyw newidiadau)

### **Pinnau/ chwistrellwyr pigiadau diffygiol**

Os bydd eich pigiad neu eich pin yn ddiffygiol, wedi'i afliwio neu â darnau ynddo, peidiwch â'i ddefnyddio ond taflwch ef i ffwrdd. Cysylltwch â'r Cwmni Gofal Cartref a byddan nhw'n dweud wrthyb beth i'w wneud i ddychwelyd y ddyfais/ chwistrelllydd diffygiol.

## **Toriadau trydan ac oergell wedi torri**

Peidiwch â symud eich pigiadau o'r oergell os bydd toriad trydan. Ceisiwch osgoi agor drws yr oergell. Bydd oergell cartref arferol yn parhau'n oer am tua dwy i bedair awr os na chaiff ei hagor. Os bydd y pŵer yn dod yn ôl o fewn dwy i bedair awr a bod eich pigiadau'n dal yn glae ar i'w cyffwrdd, gallwch eu defnyddio fel arfer. Os nad ydych chi'n sicr, cysylltwch â'r Cwmni Gofal Cartref i gael cyngor.

Mae'n bosibl y byddwch chi'n dal i allu defnyddio eich pigiadau hyd yn oed os bydd y pŵer wedi'i dorri am fwy na phedair awr. Peidiwch â'u symud allan o'r oergell na'u taflu i ffwrdd. Cysylltwch â'r Cwmni Gofal Cartref i gael cyngor.

Os bydd eich oergell wedi torri neu fod y trydan yn debygol o fod i ffwrdd am gyfnod hir, trefnwch i'ch pigiadau gael eu cadw'n oer. Os na fydd hyn yn bosibl, cysylltwch â'r Cwmni Gofal Cartref.

## **Os byddan nhw'n atal y driniaeth**

Os byddan nhw'n atal eich triniaeth, bydd y Nyrs Glinigol Arbenigol yn hysbysu'r Cwmni Gofal Cartref. Bydd y cwmni'n gofyn am gael casglu'r meddyginiaethau nad sydd wedi'u defnyddio a'r bin sharps.

## **Hyfforddiant**

Os hoffech gael mwy o hyfforddiant ar ddefnyddio eich pin neu chwistrellydd pigiadau, cysylltwch â'r Cwmni Gofal Cartref neu'r Nyrsys Clinigol Arbenigol.

## **Newid y manylion cyswllt**

Os byddwch chi'n newid eich cyfeiriad neu eich rhif ffôn, cofiwch ddweud wrth y Cwmni Gofal Cartref a'r ysbyty.

## **Rhifau Ffôn Defnyddiol**

Nyrsys Clinigol Arbenigol

Ffôn: 01633 656362 (peiriant ateb)

01633 234646 (ward ar gyfer ymholiadau mewn argyfwng)

E-bost: [derm.ABB@wales.nhs.uk](mailto:derm.ABB@wales.nhs.uk)